

บทที่ 5

แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรซึ่งมีภูมิปัญญา มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง สถานที่ วัสดุสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น ข่าวสารข้อมูลสารสนเทศ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆในท้องถิ่นที่จะเป็นสื่อ ตัวกลางหรือพาหนะที่จะนำไปสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาการจัดการป้องกันแก้ไขและการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

การศึกษาและวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาหลักสูตรใน ตำบลดงมหาวัน กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายนี้ ได้ทำการศึกษาถึงทรัพยากรในท้องถิ่น พื้นที่ตำบลดงมหาวันด้านต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้แหล่งข้อมูลต่อการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาโดย จำแนกประเภท ดังนี้

1. ประเภทบุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ประเภทสถานที่ซึ่งเป็นสถานที่ตามธรรมชาติและสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์อื่นมิใช่การเรียนการสอน
3. ประเภทสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่นที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อการ ประกอบอาชีพ อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันและหรือเพื่อสนอง ความเชื่อในศาสนาและพิธีกรรม

นำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่าง แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา ในท้องถิ่นกับเนื้อหาสาระหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)และ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5.1 ประเภทของแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น จากการสำรวจ รวบรวมวิเคราะห์จากข้อมูล พื้นฐานของท้องถิ่นและจัดจำแนกแบ่งเป็น 3 ประเภทตามลักษณะกลุ่มองค์ความรู้ ดังนี้

5.1.1 ประเภทบุคคล แยกเป็น 13 เรื่อง 50 ทักษะภูมิปัญญา ดังนี้

5.1.1.1 ทักษะภูมิปัญญาด้าน พรานป่า (ทักษะการยังชีพในป่า นักสะกดรอยสัตว์)

5.1.1.2 ทักษะภูมิปัญญาด้านอาหารการกิน (การแปรรูปและการถนอมอาหาร)

- 5.1.1.3 ทักษะภูมิปัญญาด้านการเกษตรแบบผสมผสาน (การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนผลไม้ การปลูกหม่อน การเพาะซำกล้าไม้ การทำปุ๋ยชีวภาพ)
- 5.1.1.4 ทักษะภูมิปัญญาด้านหมอยาพื้นบ้าน สมุนไพร (ชาต้ม ยาฝน หมอน้ำมันต์ หมอยา แก้วพิษไฟ น้ำร้อนลวก การรักษากระดูกแตก หัก)
- 5.1.1.5 ทักษะภูมิปัญญาด้านการนวดแผนโบราณ การจับเส้น
- 5.1.1.6 ทักษะภูมิปัญญาด้าน พรานจับปลา
- 5.1.1.7 ทักษะภูมิปัญญาด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม (ดนตรีพื้นเมืองค่าว้อยชอล่องน่าน ดนตรีไทย ดนตรีอีสาน โปงลาง ศิลปะการแสดง หมอลำเพลิน ศิลปะนาฏศิลป์พื้นเมือง ศิลปะการประดิษฐ์ว่าว บั้งไฟประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง ศิลปะการวาดภาพลายเส้น งานดอกไม้สด งานใบตอง)
- 5.1.1.8 ทักษะภูมิปัญญาด้าน พิธีกรรม ความเชื่อ (ศาสนพิธี การสะเดาะเคราะห์) การทำบายศรีสู่ขวัญ
- 5.1.1.9 ทักษะภูมิปัญญาด้าน ภาษาวรรณกรรม (ภาษาล้านนา ตัวเมือง วรรณกรรม คำสอน)
- 5.1.1.10 ทักษะภูมิปัญญาด้านงานอาชีพต่าง ๆ (ช่างก่อสร้าง ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บ ช่างเชื่อมโลหะ)
- 5.1.1.11 ทักษะภูมิปัญญาด้านนัก โบราณคดีท้องถิ่น
- 5.1.1.12 ทักษะภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน (การตีมีด การทำกลอง การแกะสลัก การทำไม้กวาด การจักสานไม้ไผ่ การทอเสื่อ การปั่นหม้อ การปักผ้าชาวเขา การทำกลดพระร่วมการทำเทียนหอมสมุนไพร การทำพรมเช็ด การทอผ้าไหม มัดหมี่)
- 5.1.1.13 ทักษะภูมิปัญญาด้านการอนุรักษ์ และการจัดการป่าชุมชน

5.1.2 ประเภทสถานที่

แหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่ตามธรรมชาติและสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่นมิใช่การเรียนการสอน ผู้ศึกษาได้แบ่งออกตามลักษณะแหล่งเรียนรู้ เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 5.1.2.1 กลุ่มสถานที่ เป็นศาสนสถานและ โบราณสถาน
- 5.1.2.2 กลุ่มสถานที่ เป็น ป่าไม้ หรือป่าชุมชน และแหล่งน้ำ .
- 5.1.2.3 สถานที่ประกอบการทางการเกษตร
- 5.1.2.4 สถานที่ เป็นหน่วยงานราชการ ได้แก่สถานีอนามัยตำบล ที่ทำการองค์การบริหารส่วน ตำบล และ โรงเรียน

5.1.3 ประเภทสิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้ในท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา และแบ่งเป็น 3 กลุ่มลักษณะการใช้งาน ดังนี้

5.1.3.1 เครื่องมือ เครื่องใช้ในการเกษตร การทำนา การทำสวน การทำไร่

5.1.3.2 เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำประมงน้ำจืด ประเภท ถักทอด้วยเส้นใยฝ้าย ประเภททำด้วยไม้ไผ่ ประเภททำด้วยโลหะ

5.1.3.3 เครื่องมือเครื่องใช้ หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือนประเภท ถักทอ (ทอเสื่อ ทอผ้า) ประเภทจักสานไม้ไผ่ ประเภทแกะสลักไม้

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่นกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สาระกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทบุคคล

5. 2.1 ทักษะภูมิปัญญาด้านพรานป่า

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่ (บ้าน)	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 	พรานป่า -ทักษะการยิงชีพ ในป่า -นักสะกดรอย สัตว์ -สมุนไพร	-ดงมหาวัน -สันไทรงาม -ร่องหวาย -ป่าสักงาม -ป่าเตา	5 3 2 1 1	ภาค ผนวก หน้า 184

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านพรานป่า”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องภูมิศาสตร์ ท้องถิ่น การจัดทำและการอ่าน แผนที่ การใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ชนิดต่างๆ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆในระบบนิเวศ ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องสิ่งมีชีวิต การดำรงชีวิตของพืช และสัตว์ต่างๆ การขยายพันธุ์พืชตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดิน หินทราย แร่ธาตุ ป่าไม้ น้ำ ชีวบริเวณ ระบบนิเวศ กิจกรรมสร้างนิสัย ยุกาชาดและลูกเสือ เรื่องนักอนุรักษ์ ธรรมชาติ การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ทิศ แผนที่ วิชาพิเศษลูกเสือได้แก่ นักสังเกตและจำ การฟังเสียง นักสำรวจ วิชาชาวค่าย ผู้ปรุงอาหารในค่าย

5.2.2 ทักษะภูมิปัญญาด้านอาหารการกิน

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มการทำงานพื้นฐานและอาชีพ • กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ • กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 	อาหารการกิน -การทำงานนมจีน -การถนอมอาหารจากพืชและสัตว์ -การทำกล้วยอบเนย -การทำข้าวเกรียบฟักทอง -การทำแจ่วบอง	-ร่องห้วย -ป่าตึง -ปงบน -ปงเคียน	1 3 2 2	ภาค ผนวก หน้า 186

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านอาหารการกิน”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัว อาหารและโภชนาการ การเลือกบริโภคอาหารเครื่องดื่ม มารยาทการรับประทานอาหาร การประกอบอาหาร การจัดการ การตกแต่ง และการบริการ การเก็บและการถนอมอาหาร การเลือกใช้เทคโนโลยี การเลือกใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ความปลอดภัยในการทำงานการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เรื่องการอาชีพ เรื่องการออกแบบและเทคโนโลยี เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี คิดและออกแบบและเลือกใช้เทคโนโลยีสร้างสิ่งของเครื่องใช้อย่างสร้างสรรค์ สารและสมบัติของสารหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงของสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาทางเคมี การสร้างเสริมสุขภาพ และสมรรถภาพ และการป้องกันโรค เรื่องการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิต การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

เศรษฐศาสตร์เรื่องการบริหารจัดการในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า หลักการเศรษฐกิจแบบพอเพียง การสหกรณ์ ระบบสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและสังคม

สอดคล้องสัมพันธ์กับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องการทำมาหากิน การประกอบอาชีพในชุมชน สิ่งแวดล้อมทางสังคม อาชีพ รายได้ แรงงาน กฎหมาย การสหกรณ์ สารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จริยศึกษา เรื่องความขยัน ประหยัด อดทน รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ กิจกรรมสร้างนิสัย ยุวกาชาด-ลูกเสือ วิชาพิเศษลูกเสือสามัญ ผู้ประกอบอาหารในค่าย กิจกรรมเสริมสุขภาพ งานบ้านเรื่องอาหารและการถนอมอาหาร งานเตรียมไปสู่อาชีพอาหารและโภชนาการ เกี่ยวกับอาหารคาว หวาน เครื่องดื่ม อาหารตามเทศกาลท้องถิ่น และการถนอมอาหาร ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น ร้อยละ กำไร ขาดทุน การบันทึกรายรับ-รายจ่าย

5. 2.3 ทักษะภูมิปัญญาด้าน การเกษตรแบบผสมผสาน

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ การทำงานอาชีพและ เทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา และวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ • กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ ชีวิต • กลุ่มการงาน พื้นฐานและ อาชีพ • กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะ นิสัย 	เกษตร แบบผสมผสาน -การทำบ่อปลา นาสวน -การเลี้ยงสัตว์ -การเพาะเห็ด -การทำสวนผล ไม้ -การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม -การเลี้ยงสัตว์ (วัว) -การเพาะชำ การทำปุ๋ยชีวภาพ	-ดงมหาวัน -ร่องหวาย -ป่าเลา -แม่เผือ -สันไทรงาม -ปางบน -ป่าเลา -ป่าเลา -สันไทรงาม -ดอยศิริ มงคล -ปางบน -ดอยศิริ มงคล -ปางเคียน -ปางบน -ร่องหวาย -ปางเคียน -ปางบน -ร่องหวาย -ปางเคียน -ปางบน -ปางเคียน -ร่องหวาย -ปางบน	8 3 3 5 5 2 3 2 1 5 3 3 3 2 1 1 1 2 2 2 2 1	ภาค ผนวก หน้า 188

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านการเกษตรแบบผสมผสาน”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องการดำรงชีวิต และครอบครัว การเกษตร การผลิตพืชและการเลี้ยงสัตว์ การเตรียมการเพาะปลูกการปลูกการบำรุงรักษา การป้องกันศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวการจัดการผลผลิตการคัดเลือกการบรรจุภัณฑ์ การถนอมอาหารแปรรูป การจัดจำหน่าย การบันทึก การทำบัญชีรับจ่าย ความปลอดภัย การนำกากของเสียจากพืชจากสัตว์ไปใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมเรื่องความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง ระบบสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ การสหกรณ์ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิตเรื่อง โครงสร้างต่างๆของพืชและสัตว์ วัฏจักรชีวิต การสืบพันธุ์ การขยายพันธุ์ ปัจจัยการเจริญเติบโต กระบวนการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อมความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกเกี่ยวกับภูมิประเทศ ภูมิอากาศ อุณหภูมิ ความชื้น เรื่องสารและสมบัติของสาร เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาทางเคมี สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วย

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องสิ่งมีชีวิต พืช สัตว์ การสืบพันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์ การขยายพันธุ์ พืชสัตว์เรื่องการทำมาหากิน การประกอบอาชีพในชุมชน เศรษฐกิจแบบพอเพียง การสหกรณ์ การมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ เรื่องสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนพืชสัตว์ระบบนิเวศ การพัฒนาท้องถิ่นบุคคลสำคัญ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น จริยศึกษา เรื่องความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดอดออม กิจกรรมสร้างนิสัยในวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ วิชาชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ นักเลี้ยงสัตว์เล็ก นักนิเวศวิทยา และการใช้พลังงานทดแทน งานเกษตร การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การบำรุงรักษา การเก็บ วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร การทำปุ๋ย งานเตรียมไปสู่อาชีพ การปลูกพืช สวน ไร่ การขยายพันธุ์พืชสัตว์ การประมง การเพาะเห็ด การเลี้ยงไหม ไร่นาสวนผสม

5.2.4 ทักษะภูมิปัญญาด้านหมอยา สมุนไพร

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ภาษาไทย -ภาษาถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย • กลุ่มทักษะภาษาไทย 	หมอพื้นบ้าน -ยาต้ม (ยาสมุนไพร) -ยาฝน -การเข้าเฝือก กระดูกหัก -หมอน้ำมันดี -สวนสมุนไพร	-คอยศิริมงคล -ป่าสักงาม -ปงบน -ดงมหาวัน -ร่องหวาย -ป่าเลา -สันไทรงาม -ป่าเลา -ป่าเลา -ใหม่ร่องหวาย -ป่าเลา -ปงเคียน	2 3 2 3 1 3 1 1 1 1 1 1	ภาค ผนวก หน้า 192

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านหมอยา สมุนไพร”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องสิ่งมีชีวิตกับการดำรงชีวิต โครงสร้างระบบต่างๆของสิ่งมีชีวิต สารและสมบัติของสาร เรื่องดาราศาสตร์ เกี่ยวกับจักรราศี ดวงดาว ฤกษ์ยาม การส่งเสริมสุขภาพ ด้วยภูมิปัญญาไทย สมรรถภาพและการป้องกันโรค สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิต คุณธรรม จริยธรรม การอ่าน การเขียนภาษาถิ่น

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สิ่งมีชีวิตเรื่องตัวเรา การป้องกันโรคการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เรื่องจังหวัดของเรา มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น เรื่องศาสนา ศิลปกรรม บุคคลสำคัญในท้องถิ่น ผลงานสารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ประชากรศึกษา เรื่องจริยศึกษา ความเมตตา กรุณา ความกตัญญูกตเวที กิจกรรมสร้างนิสัย ว่าด้วยวิชาพิเศษของลูกเสือสามัญ วิชาการปฐมพยาบาล กลุ่มทักษะภาษาไทย เช่น การอ่าน พุทธภาษาถิ่น การเรียกชื่อสมุนไพร การอ่านตำรายาต่างๆ

5.2.5 ทักษะภูมิปัญญาด้านการวางแผน โบราณ การจับเส้น

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา และวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ ชีวิต • กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัย • กลุ่มทักษะ ภาษาไทย 	<ul style="list-style-type: none"> -การวางแผน โบราณ -การจับเส้น 	<ul style="list-style-type: none"> -ดงมหาวัน -ป่าเลา -แม่เฒ่า -สันไทรงาม -ปงเคียน -ปงบน 	<ul style="list-style-type: none"> 1 1 1 1 1 3 	<ul style="list-style-type: none"> ภาค ผนวก หน้า 196

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านการวางแผนโบราณ การจับเส้น”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมกีฬา การสร้างเสริมสุขภาพและสมรรถภาพและการป้องกันโรค ความปลอดภัยในชีวิต การปฐมพยาบาลเบื้องต้น สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ โครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่างๆของสิ่งมีชีวิต

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. เรื่องจังหวัดของเรา มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น สิ่งมีชีวิตตัวเรา การสร้างเสริมและการป้องกันสุขภาพ กาย จิต การป้องกันโรค การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานที่ถูกต้อง และปลอดภัยในชีวิต จริยศึกษา ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวทิต การอ่าน การเขียนภาษาถิ่น (ตัวเมือง)

5.2.6 ทักษะภูมิปัญญาด้าน พรานจับปลา

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ การทำงานอาชีพและ เทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ • สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ ชีวิต • กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ • กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัย • กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ 	พรานจับปลา -การประมง น้ำจืด	- ดงมหา วัน - ร่องหวาย - ป่าเลา	2 3 1	ภาค ผนวก หน้า 198

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านพรานจับปลา”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวเกี่ยวกับงานบ้าน เรื่องอาหารและโภชนาการ การเก็บและการถนอมอาหาร เรื่องการอาชีพมีความรู้ทักษะและมีคุณธรรมเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ การนำเอาเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน การดำรงชีวิตและครอบครัว ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต (ห่วงโซ่อาหาร) ระบบนิเวศหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม การปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เศรษฐกิจแบบพอเพียงการสหกรณ์ การคำนวณ การวัดระยะ ความยาว น้ำหนัก ปริมาตร ฯ

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สิ่งมีชีวิต สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ระบบนิเวศ การทำมาหากิน การประกอบอาชีพในชุมชนการเมืองการปกครอง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน งานบ้านเรื่องการถนอมอาหารอย่างง่าย ๆ งานเกษตรเรื่องการเลี้ยงสัตว์น้ำ การขยายพันธุ์สัตว์น้ำ งานเตรียมไปสู่อาชีพ การประมงน้ำจืด อุปกรณ์ เครื่องมือจับสัตว์น้ำ กิจกรรมสร้างนิสัยวิชาพิเศษลูกเสือสามัญวิชานักจับปลาและสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เกี่ยวกับการวัด การหาปริมาตร น้ำหนัก ฯ

5.2.7 ทักษะภูมิปัญญาด้านศิลปะ วัฒนธรรม

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ● สาระการเรียนรู้ศิลปะ ● สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ● สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ● สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ● สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ● สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ● กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ● กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (การประดิษฐ์) ● กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ 	-ดนตรีพื้นเมือง	-ดงมหาวัน	3	ภาค ผนวก หน้า 200
		-ดนตรีไทย	-สันทรายงาม	4	
		-ดนตรีอีสาน	-ไหมร่องหวาย	1	
		-หมอลำ	-ไหมร่องหวาย	4	
		-ข้าว ข้อย ซอล่องน่าน	-คอยศิริมงคล	12	
		-นาฏศิลป์	-ปักเคียน	1	
		-การทำว่าว	-ปักบน	1	
		-การทำบั้งไฟ	-ไหมร่องหวาย	1	
		-การวาดภาพลายเส้น	-สันทรายงาม	1	
		-การประดิษฐ์ใบตอง	-สันทรายงาม	1	
		-การจัดดอกไม้	-ป่าเลา	2	
			-ไหมร่องหวาย	1	
			-ไหมมหาวัน	1	
			-ปักเคียน	1	
			-ปักเคียน	1	
			-ไหมร่องหวาย	1	
			-ปักเคียน	1	
			-ปักเคียน	1	
	-ปักเคียน	2			

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านศิลปะ วัฒนธรรม”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องประวัติศาสตร์ ความเข้าใจเกี่ยวกับยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาของมนุษยชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยการดำรงชีวิตและครอบครัว เรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของ เครื่องใช้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ความประณีตสวยงาม เน้นการอนุรักษ์สืบสานศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมตามประเพณีไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลเรื่องทัศนศิลป์ ดนตรีศิลป์ นาฏศิลป์ เรื่องสารและสมบัติของสาร การเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาทางเคมี กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อภูมิอากาศความชื้น อุณหภูมิ เรื่องการคำนวณ การวัด น้ำหนัก ปริมาตร ฯ

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม การพัฒนาท้องถิ่น บุคคลสำคัญ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น จังหวัดของเรา มรดกทางวัฒนธรรม เรื่องแรงลม สารเคมี เรื่องดนตรีนาฏศิลป์ กิจกรรมเน้นการฟัง การร้องเพลงกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมสร้างนิสัย ยุวกาชาด ลูกเสือสามัญ ว่าด้วยวิชาพิเศษ วิชานักดนตรี ช่างเขียนภาพ งานประดิษฐ์และงานช่าง ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย งานเตรียมไปสู่อาชีพ ช่างประดิษฐ์ งานออกแบบ งานจัดดอกไม้สด งานประดิษฐ์ดอกไม้สด งานใบตอง การแกะสลักของอ่อน งานสลักหยวก ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับ งานประดิษฐ์ การประดิษฐ์งานในเชิงการค้า และแขนงงานอาชีพที่เกี่ยวกับงานอุตสาหกรรม ในท้องถิ่น เรื่องความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การวัด การตวง การชั่ง การคำนวณ ฯ

5..2.8 ทักษะภูมิปัญญาด้านพิธีกรรม ความเชื่อ

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย • สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มทักษะ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ • กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มการงาน พื้นฐานและอาชีพ • กลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย 	<ul style="list-style-type: none"> -ศาสนาพิธี -พิธีกรรม ฯ -อุทยานยาม -หมอ ทำขวัญ สะเดาะ เคราะห์ 	<ul style="list-style-type: none"> -ดงมหาวัน -ป่าเถา -แม่เผื่อ -สันไทรงาม -ป่าดิ่ง -ปงเคียน -ป่าสักงาม -ไหม่มหาวัน 	<ul style="list-style-type: none"> 3 8 1 4 1 2 3 1 	<ul style="list-style-type: none"> ภาค ผนวก หน้า 206

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านพิธีกรรม ความเชื่อ”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรม การบริหารจัดการ การเจริญปัญญา เรื่องดาราศาสตร์ (โหราศาสตร์) ภาษาถิ่น คัมภีร์ การดำรงชีวิตและครอบครัวเรื่องงานประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 เรื่องจังหวัดของเรา มรดกทางวัฒนธรรมต่างๆในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม จริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณา ความกตัญญู กตเวที งานเตรียมไปสู่อาชีพ แขนงงานช่างงานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้สด การประดิษฐ์ใบตอง การแกะสลักของอ่อน แกะสลักไม้เนื้ออ่อน การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาบาลี สันสกฤต การอ่านเขียน ภาษาถิ่น (ตัวเมือง) คณิตศาสตร์เกี่ยวกับการคิดคำนวณ การเขียนวันเดือนปีแบบไทย

5.2.9 ทักษะภูมิปัญญาด้านภาษา วรรณกรรม

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ภาษาไทย • สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มทักษะภาษาไทย • กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 	ภาษาล้านนา -การอ่าน เขียน ตัวเมือง - วรรณกรรม อีสาน (ผญา)	-ดงมหาวัน -สันไทรงาม -ร่องหวาย - ด อ ย สึ รี มงคล -ป่าสักงาม	2 4 1 2 2	ก ๑ ค ผนวก หน้า 210

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านภาษา วรรณกรรม”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องภาษาถิ่น นิทานพื้นบ้านตำนานพื้นบ้าน บทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอน วรรณคดี วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่องประวัติ ศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน เผ่าพันธุ์ ชาติไทยยุคสมัยต่างๆ

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ทักษะการฟังพูดอ่านเขียน ภาษิต คำพังเพย สำนวน คำคม นิทานพื้นบ้าน นิทานแฝงคติธรรม การอ่านเขียน คำประพันธ์ กิจกรรมการฟังและการร้องเพลงไทยเดิมสากล และเพลงพระราชนิพนธ์ ประวัติศาสตร์ ยุคสมัยต่างๆ

5.2.10 ทักษะภูมิปัญญาด้านช่างอาชีพต่าง ๆ

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ สูงศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและ เทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ • กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> -ช่างก่อสร้าง -ช่างเสริมสวย -ช่างตัดเย็บ -ช่างโลหะ 	<ul style="list-style-type: none"> -ปงเทียน -ใหม่ร่อง หวาย -ใหม่มหา วัน -ปงบน -ใหม่ร่อง หวาย -ใหม่มหา วัน 	<ul style="list-style-type: none"> 2 1 2 3 1 1 	<ul style="list-style-type: none"> ภาค ผนวก หน้า 212

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านช่างอาชีพต่างๆ”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 การดำรงชีวิตและครอบครัว งานบ้านเกี่ยวกับผ้าและเครื่องแต่งกาย งานช่างงานประดิษฐ์การออกแบบและเทคโนโลยี สร้างสิ่งของเครื่องใช้ งานธุรกิจการอาชีพ เจตคติที่ดีต่องานอาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการแก้ไขปัญหา การเป็นพลเมืองดีตามกฎหมายประเพณีวัฒนธรรมไทย การเมืองการปกครอง เศรษฐศาสตร์ การบริหารผลิต และการบริโภค เศรษฐกิจแบบพอเพียงระบบสถาบันทางเศรษฐกิจ ภาษี สหกรณ์ การคิดคำนวณ การวัด เรขาคณิต เรื่องความปลอดภัยในชีวิต การป้องกันและการหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษาพ.ศ. 2521การทำมาหากินการประกอบอาชีพในชุมชน กฎหมาย แรงงาน การสหกรณ์ สารเคมี ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับไฟฟ้างานที่เตรียมไปสู่อาชีพ งานเชิงการค้า จริยศึกษา ความอดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ งานศิลปะการออกแบบการเขียนแบบ งานบ้านเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ลูกเสือสามัญว่าด้วย วิชาพิเศษลูกเสือ วิชาช่างไม้ การคิดคำนวณ พื้นที่ เรขาคณิต ร้อยละ กำไร ขาดทุน ดอกเบี้ย การอ่านเขียนแผนผัง

5.2.11 ทักษะภูมิปัญญาด้านนักโบราณคดีท้องถิ่น

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ● สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ● สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา และวัฒนธรรม ● สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ● สาระการเรียนรู้ ศิลปะ 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต ● กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ ● กลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย 	นักโบราณคดี ท้องถิ่น	-ปงบน -ร่องหวาย -คอยศิริ มงคล	1 1 1	ภาค ผนวก หน้า 214

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านนักโบราณคดีท้องถิ่น”

สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. เรื่องประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ภูมิประเทศ การคำนวณ ระยะ การอ่านแผนผัง แผนที่ ทิศ การหาพื้นที่ ฯ ทิศ เกี่ยวกับทัศนศิลป์

สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องศิลปะวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปูนียสถาน ปูนียวัตถุ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สถาปัตยกรรมท้องถิ่น บุคคลสำคัญ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น เรื่องการวัด พื้นที่ แผนผัง แผนที่ ทิศ และดาราศาสตร์ ศิลปะ การวาดภาพ การปั้น ฯ

5. 2.12 ทักษะภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ การอาชีพและ เทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ • สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้ ศิลปะ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ • กลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย • กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> -ตีมีด -ทำกลอง -แกะสลักไม้ -ทำไม้กวาด -จักสานไม้ ไผ่ -ทอเสื่อ -ปั้นหม้อดิน 	<ul style="list-style-type: none"> -ดงมหาวัน -ป่าเลา -ป่าตึง -ป่าเลา -ไหม่มหาวัน -ป่าเลา -ร่องหวาย -แม่เผื่อ -ร่องหวาย -แม่เผื่อ -ดงมหาวัน -ร่องหวาย -ป่าเลา -สันไทรงาม -ปงเคียน -ป่าสักงาม -ปงบน -ไหม่ม'ร่อง หวาย -ไหม่มหาวัน -สันไทรงาม -แม่เผื่อ -ปงเคียน -ร่องหวาย -ไหม่มหาวัน 	<ul style="list-style-type: none"> 2 1 1 1 4 1 1 1 2 1 3 4 16 4 3 2 2 3 4 1 1 1 1 1 	<ul style="list-style-type: none"> ภาค ผนวก หน้า 215

		-ปักผ้า	-แม่เย็บ	1	
			-ปักบน	1	
		-ทำร่ม กลด	-สานไทรงาม	1	
		-เทียนหอม	-สานไทรงาม	2	
		-พรมเช็ดเท้า	-ร้องหาว	2	
		-ถักแห อวน	-แม่เย็บ	4	
			-สานไทรงาม	2	
			-ปัก	11	
			-คอยสิริมงคล	2	
			-ไหม่มหาวัน	4	
			-ร้องหาว	3	
			-ปัก	5	
		-ทอผ้าไหม	-คอยสิริมงคล	11	
		มัดหมี่	-ปักเขียน	6	
			-ไหม'ร'อง	5	
			หาว		

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน”

สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษายกระดับชั้น พ.ศ. 2544 เรื่องเศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรการผลิตและการบริโภค เศรษฐกิจพอเพียง ระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตและครอบครัว งานช่างงานประดิษฐ์ การออกแบบและเทคโนโลยี สารเคมี พลังงาน ทัศนศิลป์ ความปลอดภัยในชีวิต พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การคิดคำนวณเบื้องต้น

สัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องการทำมาหากิน การประกอบอาชีพ ในชุมชน การสหกรณ์ สารเคมีและเชื้อเพลิงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น งานที่เตรียมไปสู่อาชีพต่างๆ ได้แก่งานช่าง งานประดิษฐ์ จักสาน แกะสลัก ถักทอ งานปั้น งานปูน งานโลหะ รวมถึงงานอาชีพอื่นๆ ที่ทำด้วยมือ และเป็นอุตสาหกรรมในท้องถิ่น ได้แก่ การทำไม้กวาดขนอ่อน ไม้กวาดทางมะพร้าว ทำร่ม ทำวาว ทำไม้ถือ ผลิตด้ามเครื่องมือต่างๆ งานศิลปะ งานปั้น งานแกะสลัก งานสร้างสรรค์ด้วยเศษวัสดุต่างๆ กิจกรรมสร้างนิสัย ลูกเสือว่าด้วยวิชาพิเศษลูกเสือสามัญได้แก่นักจักสาน ช่างไม้ ช่างหนัง กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์เบื้องต้น

5.2.13 ทักษะภูมิปัญญาด้านนกอูร์กั การจัดการป่าชุมชน

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	สถานที่	จำนวน คน	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ● สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ● สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ● สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ● กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ● กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ 	-นกอูร์กั การจัดการป่าชุมชน	-ดงมหาวัน - ด อ ย สึ ริ มงคล -ปางบน - ไหม่มหาวัน	2 4 3 2	ภาค ผนวก หน้า 227.

แหล่งเรียนรู้ “ทักษะภูมิปัญญาด้านนกอูร์กั การจัดการป่าชุมชน”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องภูมิศาสตร์ท้องถิ่น รัฐธรรมนูญ การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในท้องถิ่น ห่วงโซ่อาหาร ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทักษะคณิตศาสตร์พื้นฐาน การคิดคำนวณ พื้นที่ ฯ

สัมพันธ์กับสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เรื่องการดำรงชีวิตของพืช ต้นไม้ ป่าไม้ และสัตว์ป่า ชีวบริเวณ ระบบนิเวศ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมหน้าที่ของประชาชนคนไทยเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง บุคคลสำคัญ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น ในกิจกรรมสร้างนิสัย ยวกาชาดและลูกเสือ นกอูร์กัธรรมชาติ รวมทั้งวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ ได้แก่ วิชานักธรรมชาติวิทยา นักนิเวศน์วิทยา นักพัฒนาชุมชน คณิตศาสตร์ พื้นฐาน

ประเภทสถานที่

5. 2.14 กลุ่มศาสนสถาน และโบราณสถาน

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	ที่ตั้ง	หมู่ ที่	ผู้ประสาน การเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา และวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ ศิลปะ • สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มทักษะ ภาษาไทยและ คณิตศาสตร์ • กลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย • กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ 	ศาสนสถาน	-ดงมหาวัน	1	ภาคผนวก หน้า 229
		-วัดดงมหาวัน	-ร่องหวาย	2	
		-วัดร่องหวาย	-ป่าเลา	3	-เจ้าอาวาส วัดนั้นๆที่ ตั้งอยู่
		-วัดป่าเลา	-แม่ฝื่อ	4	
		-วัดแม่ฝื่อ	-สันไทรงาม	5	
		-วัดสันไทร งาม	-ป่าตึง	6	
		-วัดป่าตึง	-คอยศิริฯ	7	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
		-วัดคอยศิริ มงคล	-ปงเคียน	8	
		-วัดปงเคียน	-ป่าตึงงาม	9	-นายไมตรี
		-วัดป่าตึงงาม	-ปงบน	10	สอนขยัน
		-วัดปงบน	-ป่าตึงงาม	96	-นายตาล
		-โบราณสถาน	-ป่าตึง	8	อินไชย
		-ดอนปู่ตา	-ปงเคียน	7	-นายสำเร็จ เขตบุญ ไสย์
		-บ่อน้ำโบราณ	-คอยศิริ	7	
		-วัดเก่า กู่เก่า	มงคล		
			-ดงมหาวัน	1	
			-ป่าตึง	6	
		-คูเมือง	-ป่าตึงงาม	9	
			-ป่าเลา	3	
		-ถนนทางเดิน โบราณ	-ร่องหวาย	2	
	-คอยศิริ	7			
	มงคล				

แหล่งเรียนรู้ สถานที่ “ศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องประวัติและ
 ความสำคัญของศาสนา คัมภีร์ทางศาสนา หลักธรรม ศีลธรรม การบริหารจัดการและเจริญปัญญา ภาษา
 บาลี สันสกฤต ภาษาท้องถิ่น ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ทัศนศิลป์ รูปทรง รูปร่าง เส้น สี

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องศิลปะวัฒนธรรม โบราณ
 สถาน โบราณวัตถุ ปูนปั้นสถาน ปูนปั้นวัตถุ บุคคลสำคัญ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น กลุ่มสร้างเสริม
 ลักษณะนิสัย ศิลปะ การเขียนภาพ ระบายสี การปั้นและการแกะสลัก การพิมพ์ การเรียนรู้คุณค่า
 ทางศิลปะ กิจกรรมสร้างนิสัย ลูกเสือ วิชาพิเศษการพัฒนาชุมชน การเตรียมไปสู่อาชีพ การ
 ประดิษฐ์ดอกไม้สด งานประดิษฐ์ใบตอง งานช่างไม้ งานปูน

5.2.15 สถานที่ กลุ่มป่าไม้ และแหล่งน้ำ

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	ที่ตั้ง	หมู่ที่	ผู้ประสาน การเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ● สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ● สาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและ เทคโนโลยี ● สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและ พลศึกษา ● สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ ชีวิต ● กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัย ● กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ ● กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ 	-ป่าดงมหา วัน	-ดงมหา วัน	1	ดูภาคผนวก หน้า 231
		-ป่าร่อง ห้วย	-ร่องห้วย	2	-นาย
		-ป่าเลา	-ป่าเลา	3	สงกรานต์
		-ป่าดิ่ง	-ป่าดิ่ง	6	โสภามา
		-ป่าคอยศิริ	-คอยศิริฯ	7	-นายวิเชียร
		-คอยป่าซาง	-ปงเคียน	8	สุนทร
		-ป่าปงเคียน	-ปงเคียน	8	-นายไมตรี
		-คอยหมี	-ป่าสักงาม	9	สอนขยัน
		-ป่าใหม่	-ใหม่มหา วัน	12	-จนท.ป่าไม้ -จนท. เกษตร
		<u>แหล่งน้ำ</u> -พังกันแม่ น้ำกก	-ป่าดิ่ง	6	-จนท. สาธารณสุข
		-น้ำแม่เผื่อ	-แม่เผื่อ	4	-จนท.ฝ่าย
		-ร่องกลอย	-ป่าสักงาม	9	ปกครอง
		-ร่องบง	-ป่าสัก	9	กำนัน
		-แควยาว	ป่าสักงาม	9	ผญบ.ทุกหมู่
		-แควห่าง	-ปงเคียน	8	บ้าน
		-หนอง ตะเคียน	-ปงเคียน	8	-คณะ กรรมการป่า
		-หนองม่วง	-ปงเคียน	8	ชุมชน กิ่ง
		-หนองป่า ซาง	-ปงเคียน	6	อำเภอเวียง เชียงรุ่ง-คอย

		-หนองไคร้	-ป่าดง	6	หลวง
		-หนองหัว คอย	-ป่าดง	6	-ครูอาจารย์ -จนท.อสม.
		-หนองถาน	-สันไทร	5	
		-หนองน้ำ	งาม		
		ข้างวัดร่อง หวาย	-ร่องหวาย	2	

แหล่งเรียนรู้ “ สถานที่ป่าไม้ ป่าชุมชน แหล่งน้ำ ”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องหน้าที่พลเมือง กฎหมาย การเมืองการปกครอง สิทธิ หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยประเพณี วัฒนธรรมไทย ภูมิศาสตร์ลักษณะทางกายภาพ กระบวนการของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดกิจกรรมและ ปรากฏการณ์ในท้องถิ่น ห่วงโซ่อาหาร ความหลากหลายทางชีวภาพ กระบวนการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดบนผิวโลก ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น การดำรงชีวิตและครอบครัว ความปลอดภัยในชีวิต คณิตศาสตร์พื้นฐานการคิดคำนวณ

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน ชุมชน ระบบนิเวศในป่า แหล่งน้ำ กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ การทำมาหากิน กิจกรรมสร้างนิสัย ยุวภาษา และลูกเสือ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม วิชาพิเศษลูกเสือ สามัญ นักรบชาติวิทยา งานเตรียมไปสู่อาชีพ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การประมง อาชีพในชุมชน ความรู้ทางคณิตศาสตร์พื้นฐาน

5.2.16 สถานที่ กลุ่มสถานประกอบการทางการเกษตร

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	ที่ตั้ง	หมู่ ที่	ผู้ประสาน การเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ • สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและ พลศึกษา • สาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และ เทคโนโลยี • สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ • กลุ่มสร้าง เสริมประสบ การณ์ชีวิต • กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัย • กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> -สถานที่ ประกอบการ ทางการเกษตร แบบผสมผสาน การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ 	<ul style="list-style-type: none"> -ดงมหา วัน -ร่อง หวาย -ป่าเลา -แม่เฒ่า -ต้นไทร งาม -ปางบน -ป่าเลา -ปางบน 	<ul style="list-style-type: none"> 1 2 3 4 5 10 4 10 	<ul style="list-style-type: none"> ภาคผนวก หน้า 233 -นายสัมฤทธิ์ น้อยดี -นายสำเริง เขตบุญไสย -นาย ประสิทธิ์ แก้วกัญหา -นายเหรียญ ธรรมจักร -นายชวน มะ ลัยโย -เกษตร อำเภอ -นายแก้วมุล เหล็กกล้า -ปศุสัตว์ อำเภอ -นายทองพูน สารแสน

แหล่งเรียนรู้ “สถานประกอบการเกษตร”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. เรื่อง เศรษฐศาสตร์ การใช้ทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจแบบพอเพียง การสหกรณ์ ระบบเศรษฐกิจ สถาบันการเงิน การตลาด ภาษี สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต โครงสร้างหน้าที่วัฏจักรของสิ่งมีชีวิต การสืบพันธุ์ การขยายพันธุ์ กระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับระบบนิเวศ ห่วงโซ่อาหาร สารและสมบัติของสาร การจำแนกประเภทของสารต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก การสำรวจตรวจสอบดิน หิน ทราย แร่ธาตุที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชในท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากดินในการเกษตร ความปลอดภัย คณิตศาสตร์พื้นฐาน

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ระบบนิเวศ การดำรงชีวิตของ สัตว์ พืช การใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช การประกอบอาชีพในชุมชน เรื่อง การเพาะปลูกพืชผักสวนครัวการขยายพันธุ์พืช การทำนา สวนไร้ การทำปุ๋ย การเลี้ยงสัตว์การบำรุงรักษา การขยายพันธุ์สัตว์ การใช้อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร สารเคมีที่ใช้ในการเกษตร กิจกรรมสร้างนิสัยวิชาชีพ ลูกเสือวิชาชาวนา ชาวสวนชาวไร่ นักเลี้ยงสัตว์เล็ก นิเวศวิทยา การใช้พลังงานทดแทน ทักษะคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐาน

5. 2.17 กลุ่มสถานที่หน่วยงานทางราชการ

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	ที่ตั้ง	หมู่ที่	ผู้ประสาน การเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> • สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม • สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา • สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสารสนเทศ • สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต • กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย • กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ • กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ 	หน่วยงาน ทางราชการ -สถานี อนามัย ตำบล -องค์การ บริหารส่วน ตำบล	-ดงมหา วัน -ดอยศิริ มงคล -สันไทร งาม	1 7 5	ภาคผนวก หน้า 234 -เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข -อสม. จนท. อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร สถานศึกษา

แหล่งเรียนรู้ “สถานที่หน่วยงานทางราชการ”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม กฎหมายประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ชีวิตและครอบครัว เพศศึกษา ทักษะในการดำเนินชีวิต ความปลอดภัย อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติดและความรุนแรง คณิตศาสตร์พื้นฐาน ข้อมูลสารสนเทศ สถิติ แผนที่แผนผัง แผนภูมิ

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สิ่งมีชีวิต ตัวเราเสริมสร้างและการป้องกันสุขภาพกาย สุขภาพจิต การเมืองการปกครอง สิทธิ และหน้าที่การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น บุคคลตัวอย่าง ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การทำมาหากิน การประกอบอาชีพในชุมชน ประชากรศึกษา จริยศึกษา ความใฝ่รู้ ระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี ความยุติธรรม ทักษะคณิตศาสตร์พื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูล สถิติ ฯ

ประเภท สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มเครื่องมือ เครื่องใช้ในการเกษตร (ทำนา สวน ไร่)

กลุ่มเครื่องมือเครื่องใช้ ในการทำประมง (ทำด้วยเส้นใย ไม้ไผ่และโลหะ)

กลุ่มเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน (สิ่งทอ งานจักสาน งานแกะสลัก)

5.2.18 สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น

สาระหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	หลักสูตร ประถมศึกษา 2521	แหล่งเรียนรู้	ที่ตั้ง	หมู่ที่	ผู้ประสาน การเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ● สาระการเรียนรู้ การงาน อาชีพ และเทคโนโลยี ● สาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ ชีวิต ● กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัย ● กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ 	-เครื่องมือ เครื่องใช้ ทางการ เกษตร (นาไร่ สวน)	-ดงมหา วัน -ร่องหวาย -ป่าเลา -แม่เฒ่า -ปางบน -ดงมหา วัน -ร่องหวาย -ป่าเลา -แม่เฒ่า -ปางบน -ดงมหา วัน -อวน แห สวิง ยอ -จักสานด้วย	1 2 3 4 10 1 2 3 4 10 1 11 3 4 10 1 2 3	ภาคผนวก หน้า 235 นายสัมฤทธิ์ นัยดี นายสำเร็จ เขตบุญไสย์ นายเอก รักคน นายเหรียญ ธรรมจักร นายชวน มะลัยโย นายสวัสดิ์ มินที นายเหลี่ยม จันบาล นายก้อง

		ไม้ไผ่	-ดงมหา วัน	4 10	นันทา นายซ้อย
			-ร่องหวาย	2	หาขาย
			-ป่าเลา	11	นายม้วน
			-แม่เผื่อ	6	รัชณี
			-ปงบน	7	นายปิ่น วันดี
		เครื่องมือ	-ร่องหวาย	4	นายเคน
		เครื่องใช้ใน	-ใหม่ร่อง	2	สีมาวงศ์
		ครัวเรือน	หวาย	2	นายบุญธรรม
		งานจักสาน	-ป่าดิ่ง	11	ดวงชาทม
		ไม้ไผ่	-ดอยศิริ		
			-แม่เผื่อ	6	
			-ร่องหวาย	6	
		งานทอเสื่อ	-ร่องหวาย	5	
			-ใหม่ร่อง		
			หวาย	11	นางคำ ไชย
			-ป่าดิ่ง		สาร
			-สันไทร	12	นายชัยณรงค์
			งาม		ชัยชนะ
		งานแกะ	-ใหม่ร่อง		นายแก้ว
		สลักไม้	หวาย	11	นัยดีบ
			-ใหม่		
			มหาวัน	6	
		ทอผ้าไหม	-ใหม่ร่อง	15	นางรด
			หวาย		เดชทัน
			-ป่าดิ่ง	8	นางบุญมา
					สุคนธุมา

แหล่งเรียนรู้ “ สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น”

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 การบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตการบริโภค หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง ประวัติศาสตร์ชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การดำรงชีวิตและครอบครัว งานประดิษฐ์ของเล่นของใช้ ของประดับตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ไทย การออกแบบและเทคโนโลยี ธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี การออกแบบการสร้างสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ ทักษะศิลป์ ความปลอดภัยในชีวิตการป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาสารเสพติดความรุนแรงและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

สัมพันธ์สอดคล้องกับสาระหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สิ่งแวดล้อมทางสังคม การพัฒนาท้องถิ่น การทำมาหากิน การประกอบอาชีพในชุมชน หน้าที่ของประชาชนคนไทยเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน บุคคลสำคัญบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น สารเคมี ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในการประกอบอาชีพ ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การคิดคำนวณ ร้อยละ กำไรขาดทุน ดอกเบี้ย ฯ งานช่างงานประดิษฐ์เรื่องการออกแบบงานประดิษฐ์แขนงงานช่างประดิษฐ์ของเล่นของใช้ของประดับตกแต่ง งานไม้ไผ่ งานประดิษฐ์สิ่งของที่เป็นเอกลักษณ์ไทยการแกะสลักไม้ เนื้ออ่อนของอ่อน งานฉักทอ งานสาน จริยศึกษา ความอดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดออม งานศิลปะ เรื่องการปั้น การแกะสลักต่าง ๆ กิจกรรมสร้างนิสัยยูวาทาชาด ลูกเสือ ว่าด้วยวิชาพิเศษ ลูกเสือ นักจักสาน ช่างไม้ เป็นต้น

5.3 สรุปเนื้อหา ในแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่นตำบลดงมหาวัน ที่สามารถนำไปพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น ตำบลดงมหาวัน กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย พบว่า มีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย ซึ่งเป็นสื่อ เนื้อหาสาระองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆที่โรงเรียน หรือครูผู้สอนสามารถนำไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่นได้ ประกอบด้วย ประเภทบุคคลมีจำนวน 13 ประเภท 50 ทักษะภูมิปัญญา ประเภทสถานที่ จำนวน 4 กลุ่มสถานที่และประเภทสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่นจำนวน 3 กลุ่มตามประเภทลักษณะการใช้งาน ดังนี้

5.3.1 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีสาระเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเศรษฐศาสตร์ในท้องถิ่น (ผู้ผลิต ผู้บริโภค) การสหกรณ์ เศรษฐกิจพอเพียง การสาธารณสุขแผนโบราณและแผนปัจจุบัน ความเชื่อ พิธีกรรม (คุณธรรม จริยธรรม) พุทธประวัติ ศาสนพิธี คัมภีร์ ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษาไทย-ภาษาถิ่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตในสังคม การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและคณิตศาสตร์

5.3.2 แหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่ พบว่า แหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่ มีสาระที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่น ได้ดังนี้

1) แหล่งเรียนรู้กลุ่มศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ มีสาระเกี่ยวกับ พุทธประวัติ ศาสนพิธี จิตรกรรมฝาผนังศิลปกรรม ประติมากรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ท้องถิ่นมานุษยวิทยา การเมือง การปกครอง หน้าที่พลเมือง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ

2) แหล่งเรียนรู้กลุ่ม ธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งน้ำ มีสาระเกี่ยวกับระบบนิเวศ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ของโลก

3) แหล่งเรียนรู้กลุ่มสถานประกอบการต่างๆ มีสาระเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพต่างๆ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ในท้องถิ่น สหกรณ์ เศรษฐกิจพอเพียง การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต สารและคุณสมบัติของสาร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4) แหล่งเรียนรู้กลุ่มสถานที่ราชการมีสาระเกี่ยวกับสถิติข้อมูลด้านต่างๆของชุมชน สังคม การเมืองการปกครอง หน้าที่พลเมือง การประกอบอาชีพในชุมชน การเจริญเติบโตของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว อนามัยและสุขภาพ และการป้องกันโรค การศึกษา

5.3.3 แหล่งเรียนรู้ประเภทสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น มีสาระที่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ (ผู้ผลิต ผู้บริโภค)การทำมาหากิน สหกรณ์ เศรษฐกิจแบบพอเพียง การงานอาชีพและเทคโนโลยี การดำรงชีวิตและครอบครัว(งานประดิษฐ์) ศิลปะ วัฒนธรรม การสาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตบุคคลสำคัญในท้องถิ่น พลเมืองดี คุณธรรม จริยธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

5.4 วิธีการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูล สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่น

ตำบลดงมหาวัน กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

โรงเรียน ครูหรือผู้สนใจทั่วไปจะเข้าไปใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมศึกษา ในตำบลดงมหาวัน เพื่อการเรียนรู้ควร ได้มีการศึกษาและเตรียมการ เพื่อความสะดวกในการศึกษา เรียนรู้และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.4.1 ศึกษาเอกสาร ฐานข้อมูลในภาคผนวก

5.4.2 คัดเลือกแหล่งเรียนรู้หรือสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้จุดประสงค์ การเรียนรู้และวัยของผู้เรียน

5.4.3 ติดต่อสอบถาม ผู้นำในท้องถิ่นหรือติดต่อกับวิทยากร โดยตรงอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อตรวจ สอบความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หรือวิทยากร

1) กรณีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ ต้องทำการออกสำรวจแหล่งพื้นที่เพื่อตรวจ ดูความพร้อมในสาระของแหล่งเรียนรู้เหล่านั้น ลงไปสำรวจสภาพ พื้นที่ ระยะทาง การเดินทาง และความปลอดภัยต่างๆ

2) กรณีเป็นสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในท้องถิ่น ควรสำรวจติดต่อกับผู้เป็นเจ้าของโดยตรง เพื่อสำรวจดู ความพร้อมของสิ่งของและตัวผู้ประสานการ เรียนรู้

5.4.4 ทำหนังสือเชิญตามแบบทางราชการนัดหมายร่วมวางแผนการพัฒนาหลักสูตรหรือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.4.5 จัดกิจกรรมพัฒนาหลักสูตร หรือกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรหรือผู้ประสาน การเรียนรู้

5.4.6 การประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครู และวิทยากรหรือ ผู้ประสานการเรียนรู้